

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยเอกชนเป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่ตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการศึกษาควบคู่ไปกับการศึกษาของรัฐ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของทบวงมหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2535 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พ.ศ. 2522 มีสถาบันอุดมศึกษาประเภท “มหาวิทยาลัย” 11 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ และประเภทสถาบัน 1 แห่ง ได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)* (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2535)

คณะบริหารธุรกิจจัดได้ว่าเป็นคณะที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยเอกชน ยกเว้นในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และส่วนใหญ่เปิดเป็นคณะแรก ๆ เมื่อเริ่มก่อตั้งมหาวิทยาลัย ในการเรียนการสอนในคณะบริหารธุรกิจ วารสารนับเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่สำคัญเพราะเป็นแหล่งเสนอบทความความก้าวหน้าทางวิชาการที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์เสมอ นอกจากนี้วารสารเสนอข้อมูลได้รวดเร็วกว่าหนังสือ (Davidson, 1978) ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยเอกชนจึงต้องจัดหาวารสารสาขาธุรกิจไว้ให้บริการซึ่งมีสัดส่วนมากกว่าวารสารในสาขาอื่นๆ ดังนั้นจึงนับว่าวารสารสาขาธุรกิจเป็นทรัพยากรที่สำคัญของห้องสมุด ห้องสมุดจึงต้องบอกรับวารสารชื่อใหม่ๆ อยู่เสมอ

---

* ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น มหาวิทยาลัยเกริก ตั้งแต่วันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538

ในการดำเนินงานวารสารประสบปัญหาต่างๆ ได้แก่ วารสารเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว ทำให้ต้องบอกรับวารสารชื่อใหม่ๆ อยู่เสมอ นอกจากนี้ราคาวารสารยังสูงขึ้น เช่น สาขาวิชาบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ ในปี ค.ศ. 1990-1992 พบว่า ปีค.ศ. 1990 เพิ่มขึ้นร้อยละ 37 ปี ค.ศ. 1991 เพิ่มขึ้นร้อยละ 48 ปี ค.ศ.1992 เพิ่มขึ้นร้อยละ 44 ดังนั้นในระยะเวลาเพียง 3 ปี ราคาวารสารเพิ่มขึ้นมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 43 (Carpenter, 1992) ในการดำเนินงานวารสารธุรกิจก็เช่นเดียวกัน สำนักหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยเอกชนประสบปัญหาต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการจัดหาวารสาร

บรรณารักษ์มีหน้าที่ต้องประสานงานกับคณะกรรมการห้องสมุดเพื่อพิจารณาบอกรับวารสาร ต่ออายุและหยุดบอกรับวารสาร ในการต่ออายุวารสารบรรณารักษ์จะต้องสังเกตและติดตามการใช้วารสารที่ห้องสมุดจัดบริการให้แก่ผู้เข้าร่วมทั้งชกถามและรับฟังข้อเสนอแนะของผู้ใช้ เพื่อนำผลการใช้เป็นข้อมูลเสนอต่อคณะกรรมการห้องสมุดเพื่อพิจารณาต่ออายุ หรือหยุดบอกรับวารสารชื่อนั้นๆในปีต่อไป รวมถึงการเสนอรายชื่วารสารใหม่ เพื่อให้คณะกรรมการห้องสมุดพิจารณาคัดเลือกเข้ามาให้บริการในห้องสมุด ในบางห้องสมุดประสบปัญหาด้านบุคลากรทำให้ไม่มีเวลาติดตามการใช้วารสารชื่อต่างๆได้ (จิระประภา ละอองคำ, สัมภาษณ์)

2. ด้านงบประมาณ

ห้องสมุดต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อต่ออายุสมาชิกวารสารชื่อเดิมและบอกรับวารสารชื่อใหม่ เนื่องจากราคาวารสารเพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่งบประมาณของห้องสมุดไม่เพิ่มขึ้นมากนัก (พัชรา หาญกิจเจริญ, สัมภาษณ์)

3. ด้านเนื้อที่จัดเก็บวารสาร

การบอกรับวารสารเพิ่มขึ้นแต่ละชื่อ ห้องสมุดจำเป็นต้องพิจารณาถึงการเตรียมพื้นที่จัดเก็บและให้บริการวารสารทั้งฉบับปัจจุบัน ฉบับล่วงเวลา และวารสารเย็บเล่ม ดังนั้นห้องสมุดที่บอกรับวารสารเพิ่มขึ้นจะต้องเตรียมพื้นที่จัดเก็บวารสารเพิ่มขึ้นด้วย ห้องสมุดบางแห่งจึงมีปัญหา ด้านเนื้อที่ในการจัดเก็บวารสารที่ไม่สามารถขยายได้ (จิระประภา ละอองคำ และพัชรา หาญกิจเจริญ, สัมภาษณ์)

เนื่องจากวารสารสาขาธุรกิจเป็นทรัพยากรหลักประเภทหนึ่งของห้องสมุดมหาวิทยาลัย เอกชนและปัจจุบันการจัดพิมพ์เผยแพร่ทวีจนวนมากขึ้น การศึกษาการใช้วารสารสาขาธุรกิจของ อาจารย์และนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดหาและใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการปรับปรุงการจัดหาและให้บริการวารสารธุรกิจให้สอดคล้องกับการใช้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้วารสารของอาจารย์และนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชน ในด้านวัตถุประสงค์ อายุ แหล่งที่ใช้วารสาร ชื่อวารสารที่ใช้ และสาขาวิชาของวารสาร
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้บริการวารสารของห้องสมุด ของอาจารย์และนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชน

สมมุติฐาน

1. อาจารย์จะใช้วารสารที่ชื่อเอง เพื่อให้อ้างอิงในการสอน โดยอายุของวารสารอยู่ในช่วงปี ปัจจุบัน สาขาวิชาที่ใช้จะสอดคล้องกับสาขาวิชาที่สอน ส่วนนักศึกษาก็จะใช้วารสารจากห้องสมุด เพื่อใช้ประกอบในการทำรายงาน โดยอายุของวารสารอยู่ในช่วงปีปัจจุบัน สาขาวิชาที่ใช้จะตรงกับ สาขาวิชาที่เรียน
2. ปัญหาในการใช้วารสารของอาจารย์และนักศึกษาคือ วารสารฉบับใหม่ออกบริการล่าช้า ไม่มีเวลาอ่านหรือค้นคว้าวารสารและหาวารสารฉบับที่ต้องการไม่พบ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ อาจารย์และนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชน 11 แห่ง 10 สาขาวิชา คือ สาขาการตลาด การบัญชี การบริหารงานบุคคล การเงินและการธนาคาร การบริหารอุตสาหกรรม การเลขานุการ การจัดการ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การจัดการธุรกิจระหว่าง ประเทศ และการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว
2. ตัวแปรตาม
  - การใช้วารสารธุรกิจ ได้แก่ วัตถุประสงค์ อายุ แหล่งที่ใช้วารสาร ชื่อวารสารที่ใช้และ สาขาวิชาของวารสาร
  - ปัญหาในการใช้บริการวารสารของห้องสมุด

ขอบเขตของการวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการใช้วารสารธุรกิจทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่ให้บริการในสำนักหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยเอกชน 11 แห่ง โดยศึกษาเฉพาะการใช้วารสารธุรกิจที่ห้องสมุดบอกรับตรงกันและนำออกบริการตั้งแต่ 2 แห่ง ทั้งนี้เพื่อศึกษาภาพรวมของการใช้วารสารธุรกิจ รายชื่อวารสารธุรกิจที่อยู่ในขอบเขตการศึกษามีจำนวน 88 รายการ จำแนกเป็นวารสารภาษาไทย 30 รายการ และวารสารภาษาต่างประเทศ 58 รายการ (ภาคผนวก ก)

กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาคัดเลือกจากอาจารย์ประจำจำนวน 520 คน และนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคต้นของปีการศึกษา 2536 และเลือกวิชาเอกแล้ว จำนวน 20,142 คน จากคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชน 11 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ และสถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยอาจารย์จำนวน 299 คน และนักศึกษาจำนวน 458 คน รวม 757 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ ได้แก่ หนังสือ วารสารและสิ่งพิมพ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวารสารธุรกิจตลอดจนสัมภาษณ์การให้บริการวารสารของห้องสมุด มหาวิทยาลัยเอกชน และรวบรวมรายชื่อวารสารธุรกิจทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ที่สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยเอกชนทั้ง 11 แห่งมี เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้และคำถามเปิด ประกอบด้วยสถานภาพของผู้ตอบ ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการใช้วารสาร อายุ แหล่งที่ใช้วารสาร ชื่อวารสารที่ใช้ สาขาวิชาของวารสาร และปัญหาในการใช้บริการวารสารของห้องสมุด

3. ทดสอบแบบสอบถาม เพื่อวัดความเที่ยงตรงของแบบสอบถามอันจะเป็นแนวทางแก้ไข
ทำเป็นแบบสอบถามที่สามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป โดยผู้วิจัยจะทำการแจกแบบสอบถาม
ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับแจกแบบสอบถามได้แก่ อาจารย์และนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเอกชน ที่ไม่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างการวิจัยและกระจายไปตามสาขาวิชาเป็นอาจารย์
30 คน และนักศึกษา 30 คน

4. แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง
10 แห่ง และส่งทางไปรษณีย์ 1 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยพายัพ

5. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์

6. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางและบรรยาย

7. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบถึงการใ้วารสารและปัญหาในการใ้บริการวารสาร ของอาจารย์และนักศึกษา
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดหา การจัดเก็บ
และการจัดบริการวารสารของห้องสมุด

คำอธิบายศัพท์

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชน 11 แห่ง ไม่รวมถึง
อาจารย์ที่ลาไปศึกษาต่อ อาจารย์พิเศษและอาจารย์ชาวต่างชาติ

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเอกชน 11 แห่ง ปีการศึกษา 2536 โดยเป็นนักศึกษาซึ่งเลือกสาขาวิชาเรียนแล้ว

วารสารธุรกิจ หมายถึง วารสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสาขาที่เปิดสอนในคณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเอกชน 11 แห่ง ในขอบเขตสาขาวิชา 10 สาขาวิชา ดังนี้ คือ การตลาด การบัญชี
การบริหารงานบุคคล การเงินและการธนาคาร การบริหารอุตสาหกรรม การเลขานุการ การจัดการ
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว โดยเป็น
วารสารที่อยู่ในรูปเฉพาะสิ่งพิมพ์เท่านั้น มีกำหนดการพิมพ์ที่แน่นอนและปัจจุบันยังคงจัดพิมพ์อยู่

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มีเลขกำกับฉบับระบุให้ทราบ วัน เดือน ปี ที่ออก ผู้จัดทำอาจเป็นหน่วยงานเอกชน หน่วยงานราชการ สถาบัน องค์กร หรือสมาคมก็ได้และเป็นวารสารที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน 11 แห่งบอกรับตรงกัน ทั้งนี้ยกเว้นวารสารประเภทรายงานการประชุม ครรชนีวารสาร บรรณานุกรมวารสาร และวารสารสาระสังเขป

มหาวิทยาลัยเอกชน หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จัดตั้งตาม พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของทบวงมหาวิทยาลัย ประเภทมหาวิทยาลัย และเปิดสอนคณะบริหารธุรกิจ มี 10 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ และประเภทสถาบัน 1 แห่ง คือ สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)